

навантаження, цілком безпечний і не має ризиків для здоров'я та головне – дозволяє побачити віддалені куточки світу.

ЕКЗИСТЕНЦІЙНИЙ ТУРИЗМ НА П. ХХІ СТ.

Яріко М. О., кандидат культурології,
ст. викладач кафедри туристичного бізнесу
ХДАК

В сучасних туристознавчих дослідженнях можна відмітити певну тенденцію до помноження термінів, що використовуються на означення різновидів туризму. Значна частина публікацій присвячується побіжному огляду цих різновидів, проте бракує глибоких досліджень. Внаслідок цього, наразі важко віднайти межі, де закінчується меморіальний туризм, а починається сірий, де закінчується сірий, а починається чорний та ін. Для українського простору, наприклад, цінними були б дослідження наявних та потенційно можливих форм введення до туристичного простору теми репресій та етнічних чисток 20-50 років ХХ ст. Так, наразі існують варіанти використання відповідного матеріалу у релігійному форматі, є певні зсуви у розвитку ностальгічного туризму (завдяки іноземним проектам), натомість, у площині меморіального туризму помітним є надмір агресії, ідеологізація матеріалу (зі значними регіональними розбіжностями), замовчування окремих аспектів теми (знов-таки, для різних регіонів йтиметься про різні інформаційні лакуни), використання образливих для представників різних регіонів України (або інших країн) слів, виразів, тлумачень подій в екскурсійному матеріалі. Таким чином, наявні шляхи пошуків відповідей на питання “хто є ми, українці?”, “якою є наша історія?”, “як свідомо прийняти міжнаціональні, міжетнічні конфлікти, що відбувались на цих територіях?” і ще багато питань, що стосуються саме специфіки національної ідентичності, не розробляються у туристичному просторі з належною сумлінністю та тактом. Можливим виходом з того може стати саме перенесення акценту з суто історичного (ідеологізованого) дискурсу до дискурсу пошуків відповідей на екзистенційні питання.

Другою важливою цариною, на яку варто звернути увагу, є простір індивідуального духовного пошуку. Якщо говорити про формати, наявні у сегменті релігійного туризму, маємо значне розмаїття форм, де окрім звичних для туристології паломництв, з'являються також навчальні табори, реколекції, поїздки на конференції, дні зосередження, сімейний відпочинок у відповідному оточенні, поїздки по місцях пам'яті та ін. Проте, це стосується власне представників т.зв. світових релігій. Паралельно у форматі заявленому саме як екзистенційний пошук існує ряд проектів у площині езотеричного туризму, розмаїття яких (як і кількість аудиторії) є значною: фестивалі (музики, танцю, здорового трибу життя), майстер-класи (з найрізноманітнішими темами — від “очищення карми” до “розвитку

особистості”), виїзні табори (знов-таки різноманітної тематики: від “пошуків сили” до “роботи з травмами”) та ін. Варіантів досить багато, не всі вони можуть бути визнаними адекватними загальнокультурним нормам.

Серед простору переважно світських індивідуальних та колективних форм екзистенційного пошуку — автостоп, бекпекінг, різноманітні варіанти робінзоніади, пошуки себе у випробуваннях гірського чи екстремального туризму та ін.

У всіх цих випадках йдеться про пошуки (за допомогою туристичних практик) відповідей на ті питання, які прийнято вважати екзистенційними. Варто зауважити, що українська мова надає досить цікаву можливість розрізнення прикметників “екзистенційний” (тобто, той, що стосується сутності існування людини як людини) та “екзистенціальний” (тобто, той, що стосується певного напрямку в літературі та філософії). Тож завдяки самій мові існує можливість розмежувати трагічний песимізм безсенсовності людського буття (який зустрічаємо у Ж.-П. Сартра, Ф. Кафки, А. Камю та ін.) та радикальний оптимізм В Франкла.

Власне, впровадження до українського туризмознавства терміну “екзистенційний туризм” (який вже широко використовується в англійській науковій літературі) дозволить говорити в межах однієї термінології про різні формати пошуків відповідей на питання “що означає уповні бути людиною?” (як особистість, як суб’єкт духовного розвитку, як член тієї чи іншої спільноти та ін.).